

сільськогосподарські підприємства керуються загальною нормативно-правовою базою та галузевими документами.

Бухгалтерський облік в сільському господарстві, як і в будь-якій іншій сфері, є системою, яка забезпечує збір, реєстрацію та узагальнення всієї інформації про майно, зобов'язання підприємства вираженою в грошовому еквіваленті. Він забезпечує безперервний і всеохоплюючий документальний облік всіх без винятку операцій проведених в господарстві.

Література:

1. Інструкція “Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій” від 30.11.1999, № 291: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій” від 30.11.1999, № 291: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Олена Зінченко

к.е.н., доцент

Катерина Білоус

студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Нині проблеми обліку основних засобів в умовах ринкової економіки набувають особливої актуальності. Найгостріше це питання стоїть для підприємств, матеріально-технічна база в яких виступає основним засобом праці. Адже відносини власності стимулюють підвищення відповідальності суб'єктів господарської діяльності за раціональність та ефективність своєї роботи, яка прямо залежить від забезпеченості підприємства основними засобами. Це пов'язано з дуже стрімким зростанням рівня техніко-технологічного оснащення, використання новітнього передового обладнання та високопродуктивних засобів виробництва, що в свою чергу потребує правильного облікового підходу.

Основним нормативним документом, що регулює облік основних засобів є П(С)БО 7 "Основні засоби" [1].

Об'єкт основних засобів визнається активом, коли: існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта, і його вартість може бути достовірно визначена.

Крім того, у визначенні основних засобів наведені такі критерії їх визнання, як:

матеріальність (мають матеріальну форму);
призначення (утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій);
термін корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Інструкцією № 291 [2] та Планом рахунків [2] рахунок 10 "Основні засоби" призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансової оренди об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також об'єктів інвестиційної нерухомості.

Синтетичні рахунки		Субрахунки		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
10	Основні засоби	100	Інвестиційна нерухомість	Усі види діяльності
		101	Земельні ділянки	
		102	Капітальні витрати на поліпшення земель	
		103	Будинки та споруди	
		104	Машини та обладнання	
		105	Транспортні засоби	
		106	Інструменти, прилади та інвентар	
		107	Тварини	
		108	Багаторічні насадження	
		109	Інші основні засоби	

Аналітичний облік основних засобів ведеться щодо кожного об'єкта окремо.

До основних засобів належать матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [2].

За дебетом рахунку 10 "Основні засоби" відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів, за кредитом - вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів, сума уцінки основних засобів. За дебетом рахунку 10 "Основні засоби" також

відображається сума створеного забезпечення, зокрема на передбачену законодавством рекультивацію порушених земель [2].

Критерії визнання основних засобів аналогічні критеріям визнання, які застосовуються для всіх активів, а саме:

Рахунок 10 "Основні засоби" кореспондує:

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
13	"Знос (амортизація) необоротних активів"	13	"Знос (амортизація) необоротних активів"
15	"Капітальні інвестиції"		
18	"Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи"	18	"Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи"
		28	"Товари"
37	"Розрахунки з різними дебіторами"	37	"Розрахунки з різними дебіторами"
40	"Зареєстрований (пайовий) капітал"	41	"Капітал у дооцінках"
41	"Капітал у дооцінках"	42	"Додатковий капітал"
42	"Додатковий капітал"		
46	"Неоплачений капітал"	85	"Інші затрати"
47	"Забезпечення майбутніх витрат і платежів"		
48	"Цільове фінансування і цільові надходження"	94	"Інші витрати операційної діяльності"
53	"Довгострокові зобов'язання з оренди"	97	"Інші витрати"
64	"Розрахунки за податками й платежами"		
68	"Розрахунки за іншими операціями"		
74	"Інші доходи"		

Поступове зношування основних засобів виражається в амортизаційних відрахуваннях, які зараховуються до витрат виробництва або обігу. У процесі відтворення основних засобів амортизаційні відрахування виконують дві функції, повне відновлення (реновація) і підтримання (в робочому стані). Повне відновлення основних засобів здійснюється через їх заміну новими екземплярами, а робочий стан діючих засобів праці – через капітальний ремонт і модернізацію.

Відтворення основних засобів – постійне повторення і безперервне відновлення засобів праці в натуральному і вартісному вираженні. Специфіка відтворення основних засобів органічно пов'язана, з їх участю в процесі виробництва впродовж кількох циклів та з поступовим перенесенням їх вартості на новостворений товар у міру зношування. Водночас інша частина вартості основних засобів залишається фіксованою у засобах праці, зберігаючи свою первісну натуральну форму.

Для процесу відтворення основних засобів характерні такі показники:

1. Динаміка – відношення вартості основних засобів на кінець періоду (року) до вартості їх на початок періоду показує темпи їх зростання;
2. Зношування, яке визначають як відношення суми зношування основних засобів до повної їх вартості на початок року.
3. Збереження, що розраховується як відношення первісної вартості без величини зношування до повної первісної вартості на початок року.
4. Оновлення, яке визначають як відношення вартості введених в експлуатацію нових або повністю реконструйованих основних засобів до повної їх вартості на кінець року.
5. Вибуття, що визначається зіставленням вартості основних засобів, які вибули впродовж року внаслідок зношування, до повної первісної вартості на початок року.

Однією із важливих проблем в системі обліку основних засобів підприємств, яка потребує вирішення, є удосконалення амортизаційної політики та раціональний підхід до вибору методу нарахування амортизації. Адже амортизація є одним із основних елементів витрат на виробництво продукції. Слід розуміти, що від вибору методу нарахування амортизації залежать показники собівартості продукції, який і показує ступінь ефективності діяльності підприємства. Суттєвою проблемою обліку активів є їх переоцінка, адже дуже мала частка підприємств проводить переоцінки.

Література:

1. П(С)БО 7 "Основні засоби", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Інструкція "Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій" від 30.11.1999, № 291: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій" від 30.11.1999, № 291: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.